

7. ISTEN TEREMTETTE A VILÁGOT

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 4

Az alábbiakban egy külön óravázlat található a gyülekezeti hittanórához és 4 külön óravázlat az iskolai hittanórához, mert a gyülekezeti hittanon a teljes teremtéstörténetet egy óra alatt vesszük, míg az egyházi iskolai hittanon 4 óra van a teremtéstörténetre.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Claus Westermann: Az Ószövetség teológiájának vázlat, Budapesti Theológiai Akadémia, Budapest, 1993.)

A teremtéstörténet fő pontjai és kulcsgondolatai:

1. A teremtő Isten és a teremtés
 - a) ugyanaz a kapcsolat a Teremtővel mint a Szabadítóval
 - b) nincs alapja a tudományos és hiten alapuló magyarázat szembeállításának
 - c) a Szabadító mindenható, ezért Teremtő
 - d) teremtés történet minden motívumának van távolabbi parallelje
2. Az őstörténet (Gen 1-11)
 - a) az egész világ, az emberiség, akivel Istennek dolga van, nem végződik Izrael határainál
 - b) az őstörténet mint teljesség
 - nem választható szét az 1-3 és a 4-11
 - elbeszélő és felsoroló szövegeket tartalmaz – történeteket és genealógiákat, amelyek a „szaporodjatok” áldását mutatják
 - teremtés és özönvíz megfelelnek egymásnak: teremtést katasztrófák fenyegetik, ami lehet Isten akaratából
 - Isten és a felebarát elleni véték jelenik meg benne, Isten ellen: Gen 3, felebarát ellen: Gen 4
3. A világ megalkotása – a világ: Isten teremtése
 - a) a világot mint egészet a Teremtőre való feltekintésben értelmezzük
 - egyedülálló a 7 nap: a világtörténelem célja a nyugalom
 - b) Isten igéje által teremt
 - Isten parancsszavára megy végbe minden történés
 - nincs személyes címzettjük
 - c) növények, állatok fajtájuk szerinti keletkezése
 - az egész részei, teremtmények, elveszítik isteni mivoltukat úgy, mint a csillagok is, ami a korabeli ember számára nagyon fontos volt
 - d) a világ teremtésében benne van a minősítés is
 - Isten szemével jó, felmenti az embert az ítéletalkotás alól, örülhet a teremtés láttán
 - egyben szép is (zsoltárokban rácsodálkozás erre Zsolt 8.)
 - e) a teremtés célja
 - a 7. nap
 - a világosság és sötétség elválasztásával kezdődik, elválasztással fejeződik be, a 7. nap megszentelése elválasztja azt a többitől
4. Az ember teremtése – az ember: teremtmény
 - az ember teremtmény

- megformált
 - léte van
 - Istennel kapcsolata van
- b) az ember korlátai között él
- eredendő bűn nem a Gen 3 alapján, hanem a zsidó hagyományból, Augustinus alapján került a keresztény teológiába
 - halál, mint korlát
 - tévedés, hiba elkövetésének lehetősége – ez is az emberi korlátok közé tartozik, hogy tévedünk
 - Isten és a testvér elleni vétek összetartozik (Gen 3-4)
- c) az ember Isten képére teremtve
- Istennel kapcsolatra teremtve
 - istenképűség nem az emberen valami, hanem maga az ember, mint teremtmény
 - emberi méltóság, amely mindenkit megillet, mint Isten teremtményét
- d) munka és kultúra: a bölcsesség
- megbízás Istentől: a kert művelése és őrzése
 - idegen a szellemi és testi munka rangsorolása, mindkettő az emberlét szükséges eleme
 - művelni és őrizni: fizikai és szellemi – bölcsesség: elgondolás, felismerés, ami az élet minden területéhez szükséges, eredetileg minden embernek, később csak a szellemi tevékenység
 - képesség, hogy az ember kiismerje magát a maga világában, megismerje önmagát

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A teremtés története közel áll a gyermekek világához, hiszen örömmel csodálkoznak rá a körülöttük lévő növényekre, állatokra, szívesen gyűjtögetnek kézzelfogható és szellemi kincseket is a teremtett világról. Ezt kihasználva mutatjuk meg nekik, hogy a teremtett világ Isten akaratából és terve szerint, nem véletlenül jött létre. A teremtési rendben fedezhetjük fel Isten rólunk gondoskodó szeretetét.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT GYÜLEKEZETI HITTANÓRÁRA:

Fő hangsúly: Isten a teremtő

Kognitív cél: Arra való rámutatás, hogy a világ léte a teremtéssel kezdődött. Annak a felismertetése, hogy Isten a világ teremtője.

Affektív cél: A teremtett világban való gyönyörködés és a teremtés szépségei feletti öröm átélése.

Pragmatikus cél: Annak a felismertetése, hogy az Isten által teremtett világ védelme az ember feladata is. A gyermek bátorítása ennek a megélésre és megvalósítására a saját eszközeivel.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Játéköltet: Vezényszó: Álljunk fel egyszerre! Ülünk le egyszerre! Induljunk el egyszerre! Mi kell hozzá, hogy egyszerre tudjuk ezeket végezni? – Egy indító jel, vezényszó, hogy egyszerre kezdjük el.</p> <p>Játéköltet: Karmester Próbáljuk ki, hogy mindig más ad jelt a csoportból a kezdésre. (Hasonló a játék a Titkos karmesterhez, de most megbeszéljük, hogy ki indítja a mozdulatot.)</p>	<p>Elég hely a körben álláshoz, vagy körbe rakott székek.</p> <p>Átvezető mondat: A világ is így született meg.</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Történetmesélés ujjbábokkal: A teremtés napjainak jelképeit ujjbábokon lehet megjeleníteni, ami a munkafüzet összefoglaló feladatainál található. Ezzel a gyerekek is el tudják mondani a teremtés történetét, a következő órán pedig bővíthető az emberrel.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kezdetben: sötét – világos ellentéte 2. Elválasztotta a vizeket: tenger – felhő 3. Szárazföld, növények: vízparti kép virágokkal, fával 4. Égitestek: a sötét – világos ellentétébe berajzolva az égitestek 5. Halak, madarak: a 2. napi kép benépesítve 6. Szárazföldi állatok, ember: 3. kép benépesítve, de ha egy kéznyi (5 ujjbáb) akarunk készíteni, akkor a 6. nap jeleként a tenyerükbe rajzolhatnak egy mosolygós arcot. 7. Bár a nyugalom napja nem tartozik még bele a tananyagban, de jelképeként mindenképpen megemlíthetjük, ahogy összekulcsoljuk a kezünket és hálát adunk a teremtett világnak. <p>Hangsúlyozzuk ki a mesélés során, hogy Isten teremtett, Ő szólt és lett.</p> <p>Aranymondás: „És látta Isten, hogy ez jó.” 1Mózes 1,10</p>	<p>ujjbábok</p> <p>Mfgy. 31. o.</p>
Munkáltatás	<p>Munkafüzet feladatai. Fénymásolt ujjbábok színezése. Vízfestéssel tájkép készítése csoportban. Levélkép, terméskép készítése.</p>	<p>Mfgy. 1-4. f. Fénymásolatok Vízfesték, nagyméretű lap, préselt levelek stb.</p>
Házi feladat	<p>Falevél gyűjtése, préselése</p>	

	Emlék a sétán – rajz készítése	
Zárás:	Közös hálaima a teremtésért: Közösen fogunk imádkozni. Minden mondatot úgy kezdjük, hogy: „Köszönjük Istenünk...” Mindenki hozzáteheti a mondat végéhez, hogy mit köszönünk. Minden mondat végén együtt mondjunk Áment.	Alljunk körbe.

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Lufi földgömb:

Egy felfújható földgömb labdát fokozatosan felfújva lehet elmondani a teremtés történetének első napját. Ez még csak a kezdet. Földgömb, ha lehet felfújható labda (Ha nincs ilyen, akkor egy földgömb, amit fekete kendővel letakarva kezdjük a történetet, és a kendő elvétele jelöli a teremtést, és egyben a sötétség – világosság elválását).

2. Matrica földgömb:

A munkafüzet végén található 4 matrica, amiből egy földgömböt ki lehet rakni. A munkafüzetből hiányzik a feladat, ami ehhez tartozna. Ezért javasoljuk, hogy a kreatív oldalakra ragasszák be a gyerekek a matricákat. Egy kicsit nehéz lesz, ezért lassan mutassuk meg lépésről lépésre, hogy hogyan ragaszthatják a 4 képet egy egészé.

4. Rajz: Készíts falrajzot a teremtett világról!

Mit szólnál, ha elkészítenéd te is a teremtett világot? Jó játék lesz! Készíts elő egy nagy táblát (paravánt vagy papírral bevont falrész), amire rajzolhatsz, és felragaszthatsz mindenféle dolgot, ami szerinted a teremtett világhoz kapcsolódik. Készíts csillagokat és holdat, hogy jelezzék az éjszakát, vagy kék eget a nappal megjelenítéséhez. Egy másik lehetőség, hogy fákat, hegyeket, és folyókat rajzolsz. Ha akarsz, ragassz fel rá kisebb növényeket, állatokat. Ne feledkezz meg az emberekről sem.

(Forrásanyag: Mercé Segarra / Francesc Rovira: Játékosan a Bibliáról. Kálvin János Kiadó. Bp. 2006)

5. Milyen a világ

Gyűjtsetek olyan tulajdonságokat, amelyek jellemzőek a földre és az égre, a napra, az éjszakára, az évszakokra, tengerre, folyókra, szárazföldre, állatokra, növényekre. Amit lehet, mutassatok is meg (pl. világos: kéz a szem elé, mert vakít, széles széttárt kezek, stb.). Aminek van, keressétek meg az ellentétét is (pl. tenger: hullámszik – csendes).

(Forrásanyag: Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához. Harmat Kiadó, Bp. 2012)

6. Gyertek elő!

A játék előkészítése: soroljatok fel különböző állatokat, amelyek a levegőben, a vízben, a szárazföldön élnek. Minden tanuló válasszon magának egy állatot. Beszéljete róluk, melyik hogyan mozog, milyen a hangja: vad vagy szelíd, stb. A tanulók ezután elbújnak, egy zugot, odút, barlangot keresnek maguknak, s ott átváltoznak azzá az állattá, amit választottak. A hitoktató csoportonként hívja őket:

- Gyertek elő szárnyas lények!
- Gyertek elő, víz gyermekei!

- Gyertek elő, négy lábúak, csúszómászók!

A gyerekek az állatok mozgását, hangját utánozva jönnek elő. A tanulók kitalálják, milyen állatot elevenített meg társuk. A hívó szó után egy-egy állat elmondja hol él, hogyan és mivel táplálkozik, hogyan gondozza kicsinyét.

(Forrásanyag: Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához. Harmat Kiadó, Bp. 2012)

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat

„A világot Isten teremtette. Mi az, ami neked a legjobban tetszik az alábbi rajzból?”

Instrukció: Mielőtt ezt a feladatot megoldják a gyerekek, nézzük meg a tankönyv képeit. A kép nem azonos a tankönyv egyik képével sem. A tankönyvi képen nem szerepel pl. bárány.

b.) A feladatot úgy is meg lehet oldani, hogy a padtársak közösen választják ki, hogy mi az, ami nekik a legjobban tetszik.

3. feladat

„Ahol fény van, ott gyakran árnyékot is látunk. Kihez, mihez melyik árnykép tartozik? Kössétek össze az összetartozókat!

Instrukció: Bár nem beszélünk arról részletesen, hogy Isten pontosan mit és hogyan tett, de a teremtés része az is, hogy van sötétség és világosság. A világosságban pedig árnyék is látszik, az embereknek, állatoknak az árnyékai. Ezeket megkeresve a sötétről és világosságról beszélhetünk a gyermekeknek.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLAI HITTAN A BEVEZETŐ ÓRÁRA

**(egyházi iskolákban ez a négy órából az első, a bevezető óra,
nincs hozzá feladatsor a munkafüzetben)**

Fő hangsúly: Rácsodálkozás a teremtésre.

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy Isten alkotta meg a világot.

Affektív: A teremtő Isten iránti hála felébresztése a természet, az állatvilág szemlélése révén.

Pragmatikus: Tudják megfogalmazni, hogy Isten teremtett mindent.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Szabályok: Ha sétálni megyünk a gyerekekkel, akkor a gyerekek biztonsága érdekében fontos, hogy megbeszéljük, hogy milyen szabályok érvényesek a séta közben. Kérhetjük a gyerekeket, hogy ők maguk fogalmazzák meg, hogy szerintük mit szabad, mit nem.	Előkészület: Engedélyt kérni az iskolától, (szülőktől) hogy kivigyünk a gyerekeket. Ha a szabályok világosak, akkor

	Ezután a Hitoktató pontosan nevezze meg a szabályokat, és kérje meg a gyerekeket, hogy aki ezzel egyet ért, kézfeltartással jelezze.	azokat számon tudjuk kérni a gyerekeken. A 10. leckénél visszautalhatunk erre, amikor az Édenkert kapcsán a bűnesetről lesz szó.
Feldolgozási javaslat	<p>Séta a természetben: Megszemlélhetünk sok mindent a teremtett világ szépségeiből.</p> <p>Ki teremtette? Séta elején elmondjuk: Azt tanítja nekünk Isten a Bibliában, hogy Ő teremtette az egész világot, mindent, ami benne van. Most elmegyünk sétálni, és megpróbálunk minél több olyan dolgot felfedezni és felsorolni, amit Isten teremtett. Időről időre megállunk, rámutatunk valamire, és megkérdezzük: Ki teremtette a felhőket? A gyerekeket megkérjük, hogy feleljenek együtt rá: Isten!</p>	Egy közeli parkba sétáljunk el.
Munkáltatás	<p>Sétakarkötő készítése: Széles ragasztószalagot kap a csuklójára minden gyerek úgy, hogy a ragasztó felület kifelé legyen, ne a gyerek bőre felé. Séta közben mindenki gyűjthet emlékeket a sétáról, és ráragaszthatja erre a karkötőre. Ha visszaértünk a terembe, akkor nézegessük meg egymás karkötőjét, és soroljuk fel, hogy mi minden szépet alkotott Isten.</p> <p>Terepasztal: Készíthetünk egy terepasztalt kint vagy akár a teremben is az összegyűjtött tárgyakkól, ahol megjelennek a teremtés elemei.</p>	
Házi feladat	Otthon imádságban megköszönni Istennek, hogy mennyi minden szépet alkotott.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Vetítés:

Rossz idő esetén vetítsünk a gyerekeknek olyan képeket vagy rövidfilmet, ami a természet szépségéről szól. Ebben az esetben is kérdezhetjük őket, hogy ki teremtette a látható tárgyakat, állatokat.

2. Képzletbeli kirándulás:

Rossz idő esetében eljátszhatunk egy kirándulást is. Ugyanúgy megalkotjuk a szabályokat. És megbeszéljük, hogy most egy olyan kirándulásra megyünk, ahol nem számít a távolság. A természet berendezzük úgy, hogy biztonságosan tudjunk járni a padok között. Elindulunk egy képzeletbeli kirándulásra. Előtte eljátszhatjuk, hogy bepakolunk egy hátizsákba, enni innivalót viszünk. Amikor majd megállunk a séta közben, akkor ezekre is rákérdezhetünk, hogy ki teremtette. Ezután párokban elindulunk a képzeletbeli kirándulásra. Lehetőleg tegyük érdekessé a gyerekek számára. Pl. olyan mondatokkal:

- Gyertek, másszuk csak meg ezt a hegyet! Hú, de nehéz itt kapaszkodni. Jaj, megcsúsztam! Vigyázz, ott egy szikla! (Stb.) Ki teremtette a hegyeket?

3. Énektanulás:

Ha szeretnénk megtanítani a „Ki teremtette ezt a világot?” című éneket, akkor a séta közben mondjuk azt a gyerekeknek, hogy azt feleljék, hogy: Atyánk, Istenünk! Ezután a teremben könnyebben megtaníthatjuk az éneket.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT A 2. ÓRÁRA MFEI: 7/A

Fő hangsúly: Isten a Teremtő. „Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet.” 1Móz 1,1.

Kognitív cél: A teremtéstörténet megismertetése.

Affektív cél: Rácsodálkoztatás Isten teremtett világára.

Pragmatikus cél: Tudják elmondani, hogy Isten hogyan teremtette a világot.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Játéköltet: Vezényszó: Álljunk fel egyszerre! Ülünk le egyszerre! Induljunk el egyszerre! Mi kell hozzá, hogy egyszerre tudjuk ezeket végezni? – Egy indító jel, vezényszó, hogy egyszerre kezdjük el. Játéköltet: Karmester Próbáljuk ki, hogy mindig más ad jelt a csoportból a kezdésre. (Hasonló a játék a Titkos karmesterhez, de most megbeszéljük, hogy ki indítja a mozdulatot.) Emlékeztető az előző órára: Mindenki gondolkozzon azon, hogy az összes teremtmény közül, amit a múlt órán láttunk, melyik tetszik neked a legjobban!	Elég hely a körben álláshoz, vagy körbe rakott székek. Átvezető mondat: A világ is így született meg. Fontos, hogy a gondolkodási idő után pörgősen sorolják fel.

Feldolgozási javaslat	<p>Történetmesélés súlypontjai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kezdetben semmi sem volt csak Isten létezett • Isten elhatározta, hogy világot terem • Kimondta, hogy legye • Szavára lett minden • Először sötét volt • Isten világosságot teremtett <p>Beszélgetés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miért volt fontos, hogy Isten fényt teremtsen. • Miért kell a növényeknek a fény? • Miért kell az embereknek a fény? • Miért kell az állatoknak a fény? 	Szemléltetésre vihetünk be képeket olyan növényekről, amelyek nem kaptak elég fényt.
Munkáltatás	Munkafüzet 2. 3. feladatai	Mfei. 17. o. 2. f. és 18. o. 3. f.
Házi feladat	Munkafüzet 4. feladata	Mfei. 18. o. 4. f.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT A 3. ÓRÁRA MFEI:7/B.

Fő hangsúly: Annak a megismertetése, hogy a vizet, élet egyik alapfeltételét, Isten alkotta.

Kognitív cél: Annak a megismertetése, hogy a vizet, élet egyik alapfeltételét, Isten alkotta.

Affektív cél: Rácsodálkoztatás Isten teremtett világára.

Pragmatikus cél: Tudják elmondani, hogy Isten hogyan teremtette a világot.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Képek: Vigyünk be a gyerekeknek olyan képeket, ami a víz és a föld legkülönbözőbb felhasználásáról szólnak:</p> <p>Víz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ivóvíz • kézmosás • fürdés • sport • eső • takarítás • főzés • tengeri állatok • hajó <p>Kérjük meg a gyerekeket, hogy válasszanak egy képet, ami tetszik nekik. Mondják el, hogy mi látható a képen.</p>	<p>Előkészület: újságból vagy internetről gyűjtött képek. Ha laminálni tudjuk őket, akkor hosszú távon felhasználhatóak.</p>

	Beszéljük meg, hogy mi az, ami összeköti a képeket? Mit mondanak el a képek a vízről?	
Feldolgozási javaslat	<p>Történetmesélés: Az előbbi játéknak a kártyáit használjuk fel ahhoz, hogy elmondjuk, hogy Isten elválasztotta a vizeket.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kezdetben semmi sem volt még. • De Isten elhatározta, hogy megteremti a világot. • Ezért először teremtett világosságot és sötétséget az első napon. • A második napon Isten elválasztotta egy mástól a vizeket. <p>Innentől használjuk a képeket.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megalkotta a vizet az égre, hogy a felhők formájában ússzanak az égen. • Hogy aztán eső formájában leessen a földre. • Hogy majd amikor lesznek már növények, meglocsolja vele őket. • Hogy a sok esőből majd később folyó legyen. • És a folyóban úszhassanak majd később a halak. • És a folyókból ihassanak majd az emberek. • És a vízben nyáron lehessen majd fürdeni. <p>Isten ilyen előrelátóan alkotta meg a vizet.</p> <p>Aranymondás: <i>„Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet.”</i> 1Mózes 1,10</p>	<p>Előkészület: Gyakoroljuk otthon a történetmesélést, hogy zökkenőmentesen menjen. A képek hátuljára felírhatjuk a sorrendet, ahogyan megmutatjuk.</p> <p>Szükséges képek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felhő - eső - növény öntözés közben - folyó - hal - ivóvíz - strand
Munkáltatás	Munkafüzet 1. feladata.	Ragasszuk be a matricát, majd beszéljük meg hol van száraz, hol van víz.
Házi feladat	--	

Fő hangsúly: Fő hangsúly: Isten mindent jónak teremtett. Öröm a teremtett világ fölött.

Kognitív cél: Annak a tudatosítása, hogy Isten mindent jónak teremtett meg.

Affektív cél: Hálaérzet felkeltése a teremtett világ csodái iránt.

Pragmatikus: Bátorítás arra, hogy fejezzék ki imában Istennek a hálájukat.

Az óra részei	Kapcsolódó tevékenység	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	Arcjáték: Játék lényege, hogy érzelmeket kifejező képeket adunk az önként jelentkezőnek, aki megpróbálja megjeleníteni azt az érzelmet, amit lát a képen. A csoport feladata, hogy kitalálják, hogy milyen érzelmeket akart megmutatni a társuk.	Előkészület: Érzelmeket kifejező képek fénymásolata. Ha nem találunk, akkor a munkafüzet 39. oldalán lévő közül válogathatunk. Nagyobb létszámú csoport esetén egy képhez 2 önként jelentkezőt is kérhetünk.
Feldolgozási javaslat	Történetmesélés ujjbábokkal: A teremtés napjainak jelképeit ujjbábokon lehet megjeleníteni, ami a munkafüzet összefoglaló feladatainál található. Ezzel a gyerekek is el tudják mondani a teremtés történetét, a következő órán pedig bővíthető az emberrel. <ol style="list-style-type: none">1. Kezdetben: sötét – világos ellentéte2. Elválasztotta a vizeket: tenger – felhő3. Szárazföld, növények: vízparti kép virágokkal, fával4. Égítetek: a sötét – világos ellentétébe berajzolva az égítetek5. Halak, madarak: a 2. napi kép benépesítve6. Szárazföldi állatok, ember: 3. kép benépesítve, de ha egy kéznyi (5 ujjbáb) akarunk készíteni, akkor a 6. nap jeleként a tenyerükbe rajzolhatnak egy mosolygós arcot.7. Bár a nyugalom napja nem tartozik még bele a tananyagban, de jelképeként mindenképpen megemlíthetjük, ahogy összekulcsoljuk a kezünket és hálát adunk a teremtett	Mfei. 35. o. Előkészület: Fénymásolni a köröket, és ujjbábokat készíteni belőle. Lehet hurkapálcára is ragasztani.

	világért. Aranymondás: „És látta Isten, hogy ez jó.” 1Mózes 1,10 Éktanulás: „Isten alkotta az oroszlánokat...” Arcjáték: Kérjük meg a gyerekeket, hogy az arcukkal fejezzék ki, hogy - örülnek - hálásak	Az ének refrénjében az ismétlődik, hogy „minden, amit alkotott jó...” Visszakapcsolódunk ezzel a kezdő játékhoz. Kísérhetjük az órán tanult éneket arcjátékkal.
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	
Házi feladat	Hálaimát mondjanak elalvás előtt.	

TOVÁBBI ÖTLETEK: Bábos feldolgozás

A témához felhasználható énekek:

Jézushoz Jöjjetek: 11. Áldd meg a földet-kánon

Dicséritek az Urat: 47. Áldjátok Istent

Dicséritek az Urat: 156. Mi segítségünk –kánon

Teremtéstörténet

(1Móz 1-2,4; 1Móz 2,4-25; 1Móz 2,8-17; 3,1-13)

Bevezető gondolatok

A nagy világvallások, ősi mitológiák szinte kivétel nélkül a világ keletkezésének „leírásával” kezdődnek. Nem véletlen ez, hiszen az embert mindig is foglalkoztatta az a kérdés, hogy miként jött létre mindaz, ami látható, amit valóságos világgént megtapasztalunk. Az, ahogyan erről gondolkodunk, ahogyan magunkat ebben a világban meghatározzuk, elhelyezzük, meghatározza a világ és benne az ember létének értelmét is.

A honnan jöttünk, kik vagyunk, hová tartunk, mi a feladatunk kérdések azonban nem csak egyetemes szinten merülnek fel, hanem minden egyes emberi élettel, létezővel kapcsolatban. Fontos, ha nem a legfontosabb kérdések ezek, hiszen az élethez való viszonyunk függ tőle.

A kisgyermek sajátja az, hogy kérdez, különösen óvodás és kisiskolás korban. Ismerjük a „miért” korszakot, amikor a gyerekek (a felnőttek számára sokszor idegesítő módon) a dolgok legvégső határáig képesek kérdéseikkel elmenni – oda, ahová az emberi tudat, tudás már nem képes behatolni. E mögött pontosan a világ megismerésére irányuló vágy áll. Az élet

keletkezésének, minden létező létrejöttének kapujában állunk ilyenkor. . Éppen ezért nem mindegy az, hogy milyen válaszokat kapunk és adunk ezekre a kérdésekre.

A Szentírásból ismert teremtéstörténet is válasz a világ és az ember születésével, létével kapcsolatban feltett kérdésekre. Válasz, ami egy adott korszakban, egy adott ismeretanyag birtokában jött létre, de olyan ősi szimbolikát, tudást közvetít, ami a mai ember számára is befogadható.

Mindezek tudatában jó koncepciónak tűnik az iskolába bekerülő gyermekek hitoktatását a teremtéstörténettel kezdeni. Mivel az elsős gyermekek – különösen év elején- még nem tudnak se írni, se olvasni, a szövegek központú értelmezések helyett érdemesebb a hangsúlyt a szimbólumokra, átélhetőségre helyezni.

Ennek megvalósítására kiválóan alkalmas a bábjátékos módszer, hiszen a kisgyermekhez igen közelálló műfajról van szó, tele non-verbális, jelképiségre épülő lehetőségekkel. A következőkben több „feldolgozási „lehetőséget kínálok fel ennek a módszernek a segítségével.

I. Világépítés, BÁBOS Feldolgozási lehetőség a teremtéstörténet témaköréhez

Cél meghatározása

Az Isten hasonlatosságára teremtett ember feladata ezen a világon az, hogy őrizze és művelje mindazt, aminek gazdájává tette a Teremtő. Ebben benne foglaltatik a teremtett világ szépségeinek el-és felismerése és annak a megőrzésére tett szándéka és munkája. Az istenképző ember azonban nem csupán a megőrzés feladatát kapta, hanem arra is lehetősége van, hogy maga is alkotóvá váljon, hogy maga is belekóstolhasson a „teremtés” élményébe. A teremtő erő ebben a formában is folyton meg akar nyilvánulni ezen a világon. Az alkotásra való vágya az embernek olyan erős, hogy kora gyermekkorban is megnyilvánul, ha máshol nem, a játék folyamán.

A cél az, hogy a gyerekek a bennük rejlő „világformáló” erőt, alkotókészséget felismerve és megtapasztalva szerezzenek tudomást a világ keletkezéséről, annak felépüléséről, anyagszerűségéről. Anyagok, színek, formák segítségével létrehozunk egy kis „világmodellt”, majd játékkal életre keltjük azt.

Motiváció:

- a. Vigyünk be a gyerekekhez különböző minőségű, felületű anyagokat: pl. textil, fa, fém, gyapjú stb. Adjuk ezeket a kezükbe, hogy érzékeljék azokat, majd beszéljünk arról, hogy felismerték-e mindegyiket, tudják-e a nevüket, azt, hogy mire használhatóak, mit lehet belőle készíteni stb. Milyen érzés volt ezeket megfogni? Milyen a színe, alakja? Ki mit készítené belőle?
- b. Mindezt játékosabbá is tehetjük, ha néhány önként jelentkező gyereknek bekötjük a szemét és úgy adjuk a kezébe a különféle anyagokat. Rájön-e, hogy mit tart a kezében? Ebben az esetben bevonhatunk illatokat, hangokat is a játékba.

Történet felvezetése

A minket körülvevő világ is különböző anyagokból, formákból, színekből, hangokból áll. Ezeknek egy részét a természet adja, más részét az ember hozza létre.

Kezdetben azonban nem volt semmi, csak mélység, üresség és káosz. Rendetlenség. Isten azonban ezt a rendetlenséget, zűrzavart renddé változtatta és megalkotta a világot. Hallgassátok csak hogyan!

Történet elmondása - Feldolgozás

Szükséges eszközök: nagyobb kartondoboz, ecsetek, festékek, vagy zsírkréta, különböző termékek (pl. gesztenye, makk, falevelek, kisebb faágak, moha, stb.), kövek, fogpiszkáló, ragasztó, olló, színes textilek, szalagok, gyurma, levegőn száradó esetleg ún. Fimo gyurma

A kartondobozt vágjuk szét úgy, hogy a tetejét és az egyik oldalát eltávolítjuk. Így egy nyitott formát kapunk, amit „alaprak” használhatunk majd. (Ezt célszerű otthon elkészíteni, illetve előkészíteni)

Válasszunk ki néhány gyereket, akiknek az lesz a feladata, hogy megfessék ezt az alapot. Az alsó része lehet a föld, míg „felül” az ég. Az egyik oldal lehet a világos, a nappali rész, a másik az éjszakai. Ha van rá idő és lehetőség a doboz külső részét is meg lehet festeni – lehet az a világűr.

A többiek is dolgozhatnak csoportokban. Legyenek, akik fákat, növényeket, virágokat készítenek kisebb faágakból, (levélként használhatunk szalagokat, amiket ráköthetnek az ágakra, ezek nyugodtan lehetnek színesek). Ahhoz, hogy majd megálljanak, ezeket az ágacskákat gyurmaalapba szúrhatjuk.

A többiek állatokat készíthetnek, termékekből, egy két gyermek pedig megformálhatja Ádámot és Évát például gesztenyéből.

Ha nincs lehetőség termékek gyűjtésére, alkalmazására, használjunk gyurmát, akár levegőn száradót is (ennek hátránya, hogy csak száradás után lehet festeni).

Miután elkészültek, megszáradtak az alkotások, kezdődhet a világ „felépítése”. Eközben indirekt módon történik az ismétlés, tanulás, a hallottak „rögzítése”, hiszen fel kell eleveníteni a történetet.

Ha megfigyeljük, felfedezhetjük, hogy a bibliai történetnek nagyon szép ritmusa van, szinte költői szöveg van előttünk. Erre építhetjük a játékunkat. A hitoktató olvassa, vagy mondja a szöveget, míg a gyerekek annak alapján helyezhetik el a „születendő világban” az általuk készített „teremtényeket”. A „látta Isten, hogy ez jó” lehet egyfajta refrén, aminek két síkon is pozitív üzenete van: egyrészt, spirituálisan megértik a gyerekek, hogy Isten szeretete hozta létre ezt a világot, másrészt saját alkotásaik kapcsán megtapasztalják, hogy alkotni, létrehozni valamit „jó”, mert örömet okoz másoknak és az alkotónak is.

Ha elkészültünk, engedjük, hogy a gyerekek „kipróbálják” az általuk létrehozott „világot. Hadd játszanak a figurákkal, hadd keltsék életre azokat szabadon!

Befejező gondolatok

Látható, hogy ennél a feldolgozási lehetőségnél folyamatról van szó, ami nyilvánvalóan több órát vesz igénybe. Mivel egészen kicsi gyerekekkel kell dolgozni, a pedagógus részéről sok előkészítő munkát igényel, nem beszélve az intenzív órai jelenlétről. Komplexitását és élményszerűségét tekintve azonban ez a lehetőség sokkal hatékonyabb lehet, mint a didaktikus módszerek.

II. Árnyékvilág, BÁBOS Feldolgozási lehetőség a teremtéstörténethez

Cél meghatározása:

A bibliai teremtéstörténetet az őstörténetek közé soroljuk, ami azt jelenti, hogy szerzője egyetemes érvényű hitvallást fogalmaz meg benne a világ keletkezéséről. Olyan mitikus világba vezet vissza bennünket, ahol rápillanthatunk a születés előtti, a még formátlan ősállapotra, az ősvízre, amelyben még csak az életnek a lehetősége van jelen. Ezt az állapotot érzelmi és nem tudatos szinten tudjuk csak elképzelni, átélni, hiszen mindannyian egy ilyenfajta ősállapotban léteztünk születésünk előtt.

Ebben vagy „e fölött” azonban ott van a teremtő erő, Isten Lelke, amely képes a mélységből, a sötétségből, a káoszból életet fakasztani. A teremtéstörténet leírásában szinte a szemünk előtt születnek meg a dolgok, egy láthatatlan kézformát ad a formátlanoknak, az ellentétek feszültségével (fény- árnyék, nappal- éjszaka, ég és föld stb.) ritmust ad az összevisszaságban jelen lévő erőknél, és ezzel együtt a megszülető világot egyfajta rendbe helyezi bele. Ha ez a fajta rend, ritmus megszűnik, a világ újra káoszba fordul.

A gyerekek még sokkal közelebb vannak a születés „élményéhez”, sőt a születés előtti állapothoz. Természetesen náluk sem tudatos szinten, de ezek az ősi képek, erők még erőteljesebben élnek, mint a már nagyon konkréttá vált felnőtt világban.

Cél az, hogy egyfajta képnyelv segítségével „átéljék” a világ születésének ős-pillanatát és egyúttal felfedezzék azt, hogy minden születést megelőző egy ilyen formátlan állapot, amely azonban az élet kibontakozásának lehetőségét hordozza magában. A Teremtő Lélek által így formálódik ma is a világ – „Creare est semper novum facere”, azaz a teremtés mindig az új előhívását jelenti.

Indirekt módon megtanulhatják azt, amiről a teremtéstörténet beszél, hogy árnyék nélkül nincs fény, mélység nélkül nincs magasság, üresség nélkül nincs teljesség, de mindezt egyfajta rend hatja át, ami az élet lehetőségének teret ad. Érzelmi szinten azt jelenti ez, hogy a legnagyobb mélység, krízis is megoldódhat, „születhet” belőle valami nagyszerű, hiszen a teremtő Léleknek ma is ez a célja – minden módon az életet akarja előhívni.

Bábtechnikai javaslat

Az előbbieken felvázolt gondolatmenet „kifejezésére”, és a teremtéstörténet mitikus világának felidézésére a bábos technikák közül leginkább az árnyjáték alkalmas. Olyan technika ez, amelyet éppen az ősi, mitikus történetek felidézésére „használtak” és használnak ma is Keleten. Megtalálható Indiában, Indonéziában, Kínában és Törökországban is. Az árnyjátékok elsősorban szakrális történetek eljátszására jöttek létre, bár néha (pl. Törökországban) profán témákat is feldolgoztak általa.

Tartalmuk szerint a valóság és a látszat viszonyát látták benne, ami azt jelenti, hogy a vászon ugyanúgy eltakarja a figurákat, illetve annyit enged láttatni abból, amennyire a látszat-valóság eltakarja az igazi valóságot.¹

Ennek a varázslatos technikának a jelentősége abban rejlik, hogy viszonylag egyszerű „megvalósítani”, mégis nagyon hatásos, látványos. Alkalmas az álomszerű, vagy idősíkok változásának kifejezésére, különböző áttűnések megjelenítésére.

¹ Tarbay Ede i.m. 47.

Az árnyfigurák tulajdonképpen kivágott síkbábok, de gyönyörű felületeket, képeket lehet kialakítani színes fóliával, csipkével, csipke-papírral, főként áttört textúrájú anyagok segítségével. A fényforrás lehet egy zseblámpa, írásvetítő, vagy asztali lámpa is, maga a színpad pedig egy kivágott doboz, vagy két tartórúdra erősített vászon.

Kétféle fajtáját különböztetjük meg: az alulról mozgatott változat indiai eredetű, amelynél a fényforrás hátulról érkezik, míg a kínai típusú árnyfigurákat hátulról mozgatják, és ebben az esetben a fény felülről érkezik.

Az árnyfigurákkal való játéknál alapszabály, hogy a figurák érinthetik, de nem fedhetik egymást, mert értelmezhetetlenné válik a kép.

Feldolgozás

Míg az előző javaslat csoportmunkára épül, a gyerekek aktív bevonásával valósul meg, itt ezzel szemben egyfajta „bemutatóról” van szó, illetve a gyerekeket játékosként lehet bevonni, mivel a bábok elkészítése ennek a korosztálynak még nehéz lenne. Itt ugyanis különböző figurákat kell megrajzolni, kivágni, ami nem várható el egy írni, olvasni még nem tudó gyermektől.

Felnőttek számára azonban nem okoz nehézséget ennek megvalósítása, hamar sikerélményhez juttat, illetve kevés eszköz, anyagi beruházás szükséges hozzá. Annál több fantázia!

Érdekes már a készítésnél kipróbálni, hogy egy-egy figura, felület hogyan jelenik meg, távolítással, közelítéssel, áttűnésekkel milyen hatást érhetünk el.

Amennyiben azt a megoldást választjuk, hogy magunk játszunk, érdemes akkor megtenni ezt, amikor a történet már teljes egészében ismert. Lehet ez a záró-ismétlő- feldolgozó óra. Szánjuk rá a 45 percet, akkor is, ha maga a játék nem tart ennyi ideig. Teremtsük meg, készítsük elő a termet a játékra, adjuk meg a méltóságát, ezáltal is lehetőséget adva a gyerekeknek a bevonódásra (sötétítsünk be, amennyire lehet, ültessük úgy a gyerekeket, hogy mindenki jól lásson stb.)

Ha marad még idő, lehet róla beszélgetni a (ez is a feldolgozás része), esetleg megkérni őket, hogy benyomásaikról készítsenek otthon rajzot.

Másik lehetőség, hogy a gyerekek játsszák el a történetet. Ez esetben szükséges egy előkészítő órát tartani, amikor megismerkedhetnek a technikával, kipróbálhatják, szabadon játszhatnak, ötleteiket megvalósíthatják. Ki lehet találni együtt, hogy a történet egyes részletei hogyan valósulhatnak meg.

Szeretném itt felhívni a figyelmet arra, hogy nem fontos a teljes bibliai szöveget megjeleníteni, de nyilván annál több gyerek juthat játéklehetőséghez, minél nagyobb ívet fogunk át a történetből.

Másik szempont, hogy a pedagógusnak legyen koncepciója a játékra, szereposztásra nézve, akkor is, ha nem ő játszik, mert különben könnyen az őskáosz állapota valósulhat meg az osztályteremben.

Az árnyjáték a képek kifejező erejére épül, éppen ezért benne rejlik annak lehetősége, hogy szavak nélkül jelenítsük meg a történetet. Ebben az esetben a képi világot, a történéseket megerősíthetjük zenei aláfestéssel, ami egyfajta ritmust biztosít a játéknak.

Válasszunk hangszeres, lehetőleg szöveg nélküli zenét, nehogy elvonja a figyelmet a látványról.

Szükséges eszközök:

Olló (lehetőleg hegyes), kartonpapír (kiválóan alkalmas az ún. fotókarton), hurkapálcika, ragasztó, erősebb cellux, vagy papírragasztó, vékony drót, kartondoboz, pausz papír, esetleg zseblámpa, asztali lámpa, vagy régi típusú írásvetítő.





